

Az új Ptk.-val összefüggő cégjogi változások

1. A Ptk. hatálybalépéséhez kapcsolódó cégjogi változásokról általában

Ismeretes, hogy az új Ptk. (A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, a továbbiakban: Ptk.) hatálybalépésétől, 2014. március 15. napjától kezdődően magába integrálta – egyebek közt – a társasági jog addig külön törvénnyel (a Gt.-vel, vagyis a 2006. évi IV. törvénnyel) szabályozott normarendszerét is. A jogalkotói koncepciónak megfelelően arra törekedtek, hogy a jogi személyek (köztük a gazdasági társaságok, egyesületek, szövetkezetek, egyesületek, alapítványok) legfontosabb előírásait a Ptk. tartalmazza.

Ez a meglehetősen nagy horderejű változás számos vonatkozásban maga után vonta a jogi személyek szabályozásának átrendezését, és ebből egyenesen következett az, hogy a jogi személyek nyilvántartási szabályai is széles körben módosultak. Ennek megfelelően a cégek nyilvántartásával foglalkozó, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvényt, a Ctv.-t is sok módosítás érintette. E módosításokat az egyes törvényeknek az új Polgári Törvénykönyv hatálybalépésével összefüggő módosításairól szóló 2013. évi CCLII. törvény, közismert nevén a „Salátatörvény” vezette be, és döntő részük a Ptk.-val egyidejűleg, 2014. március 15-én lépett hatályba.

A „Salátatörvény” 112. §-a határozza meg a Ctv. nagyszámú módosításait, 191. §-a foglalkozik e változások hatálybalépésével, és a „Salátatörvény” 1. számú melléklete a Ctv.-nek a cégeljárásban becsatolandó okirati mellékleteket felsoroló 1., 2. és 3. számú mellékleteinek az új előírásokhoz történő hozzáigazítását célozza.

A Ctv.-t érintő, átfogó és aprólékos módosításokat rendszerezve megállapíthatjuk, hogy vannak olyanok, amelyek:

1. A Ptk.-ban írt anyagi jogi változásokkal függenek össze. Ilyen módosításnak tekinthető, hogy miután a kkt.-k és bt.-k az új törvényben jogi személlyé váltak, a Ctv.-ben is mindenütt hatályon kívül kellett helyezni a jogi személyiség nélküli gazdasági társaságokra való utalást. A Ptk. 3:90. § (4) bekezdése szerint a részvénytársaság tagja a részvényes, így megszűnt az a – korábbi szabályozásnak megfelelő – szövegezés, amely a társaságok tagjaitól elkülönítetten kezelte, és a tagok említése mellett mindenütt külön meg is nevezte a részvényest. Így most ahol a Ctv. a jogi személy tagját említi, ott ezalatt mindig érteni kell a részvényest is.

2. A Ctv.-be bekerültek olyan, korábban a Gt.-ben írt eljárási jellegű szabályok, amelyek idegenül hatottak volna egy anyagi jogi civilisztikai kódexben. Ilyennek tekinthető például a kizárási pernek a Ctv. 71/A. §-ába történő (szövetkezetekre is vonatkozó) átvitele; vagy a gazdátlaná váló kft. üzletrész jogi sorsának rendezését szolgáló, a Gt. 128. § (2) bekezdésében szerepeltetett szabályoknak a Ctv. 119. § (1a) és (4) bekezdésébe és 124/A. §-ába való átültetése.

3. Részévé vált ugyanakkor a Ctv.-nek számos, nem vitásan anyagi jogi természetű (korábban a Gt.-ben elhelyezett) norma, amelyekről úgy látta a kodifikátor, hogy nem szabad ezen előírásokkal „elcsúfítani” a Ptk.-t, vagy csak nem találtak számukra megfelelő helyet egyéb törvényben. Ilyennek tekinthetjük például a Gt. 4. §-ában rendezett nonprofit társaságokra vonatkozó szabályokat, amelyek a Ctv. új 8. címébe, a 9/F. §-ba kerültek át (viszonylag csekély változtatással), vagy a Gt. 5. és 23. §-aiban található eltiltási szabályokat, melyek a korábinál teljesebb, logikusabban összerendezett és szinte teljesen „hézagmentes” megfogalmazást kaptak a Ctv. 9/B–9/E. §-aiban.

4. Bekövetkezett számos szépészeti jellegű, illetve a korábbi jogszabálysöveget csupán tartalmilag pontosító (a Ptk.-val össze nem függő) módosítás is. Szépészetinek nevezhető az a módosítás, melynek értelmében az eltiltással kapcsolatban bejegyzendő cégszolgálatokat már nem egyes cégformánként említi a jogalkotó, hanem általában véve fogalmazza meg ezeket [Lásd a Ctv. 2014. március 14-ig hatályos 27. § (1) bekezdés c) pontját; (2) bekezdés d) pontját; (3) bekezdés d) pontját; (4) bekezdés ad) pontját; (5) bekezdés c) pontját; (6) bekezdés c) pontját és a Ctv. 2014. március 15-től hatályos 7. címét].

A korábbi pontatlan jogszabályi megfogalmazást helyettesítette a Ctv. 2014. március 15-től hatályos 39. és 44. §, világossá téve, hogy a bírósági ügyintézési határidő kezdete nem az adóregisztrációs ellenőrzés eredményeképpen történő adószám megállapításától, hanem a cégbírósnak erről való értesítésétől számít.

5. Megragadta az alkalmat a jogalkotó arra is, hogy olyan módosításokat hajtson végre, melyek a Ptk. hatálybalépésével nincsenek összefüggésben, de beleillenek a cégjogi szabályozás új koncepciójába.

[Ilyen szabályokat találunk például a Ctv. új 1/A. § (2) bekezdés b) és f) pontjában, amely a törvényességi felügyeleti és a kft. változásbejegyzési ügyeiben szűkíti tovább a bírói, és tágítja a fogalmazói, illetve bírósági ügyintézői hatásköröket.]

6. Szintén a Ptk. új szabályaitól függetlenül, de e módosítási hullámban iktatta be a jogalkotó a törvényességi felügyeleti eljárás tervezett elektronizálásának új szabályait, továbbá a kényszertörlési eljárás 2012 márciusától hatályos jogintézményével kapcsolatos tapasztalatok alapján szükségessé vált változtatások végrehajtását is.

Az alábbiakban a fenti Ctv.-módosítások közül ismertetem a legfontosabbakat.

2. A bírói hatáskörök szűkítése a cégügyeknél

Az igazságügyi kormányzat hosszú ideje törekszik arra, hogy a mechanikus mérlegelést nem igénylő rutinműkakkal ne a magasabban képzett bírói kart, hanem a főiskolai végzettségű bírósági ügyintézőket, vagy a bi-

rói kinevezéshez még nem jutott, szakvizsgázott titkárokat illetve a jogvégzett, de szakvizsgával még nem rendelkező bírósági fogalmazókat – mint „olcsóbb” munkaerőt – terhelje. Az ezzel kapcsolatos folyamat már az 1990-es évek közepén megindult, de egészen a közelmúltig oly módon nyert szabályozást, hogy a Ctv. szerint a cégeljárásban az általános hatáskörrel eljáró személy a bíró volt, és taxatívén meghatározták azokat a cégjogi feladatokat, amelyeket bírósági ügyintéző, fogalmazó és titkár végezhetett. Ez utóbbi körben is megkülönböztették azokat az ügyeket, melyekben e személyek önálló hatáskörben, bírói kontroll nélkül járhattak el, és azokat, amelyeknél fellebbezhető végzést csak bíró előzetes, írásbeli jóváhagyása alapján hozhattak.

2012. július 24-től a 2012. évi CXVII. törvény 60. § (1) bekezdésével bevezetett módosítás alapján ez a helyzet megfordult. A cégügyekben (értve alatta minden, a Ctv.-ben szabályozott eljárást) főszabály szerint általános hatáskörrel a bírósági titkár rendelkezik (a megfogalmazásból kiderül, hogy a bíró ennek ellenére bármely ügyben eljárhat az ügykiosztás rendje szerint), és a Ctv. 1/A. § (2) bekezdése ezzel szemben azt a taxációt tartalmazza, amely a bíró kizárólagos hatáskörébe tartozó cégügyeket nevezi meg. (Ezek egyébként értelemszerűen a cégbíróság elé tartozó legbonyolultabb, mérlegelést és nagyobb felkészültséget igénylő ügyek.)

A 2012. július 24. napjától hatályos szabályozás szerint a bírósági titkárnál jóval szűkebb ügycsoportban a bírósági fogalmazók és ügyintézők dönthetnek, így például a Ctv. 6. § szerinti formai vizsgálat után történő bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem elutasításánál.

A 2014. március 15-től hatályos új szabályozás szerint a bírák kizárólagos hatásköre tovább csökkent. A Ctv. 1/A. § (2) bekezdés b) pontja és 50. § (3) bekezdése értelmében a kft. változásbejegyzési kérelmek ügyében is csak akkor jár el kötelezően bíró, ha az ügy tárgya tökévaltozással kapcsolatos vagy cégjegyzéki adatot nem érintő módosítás. (Ennek megfelelően például a társasági szerződések Ptk. szerinti módosításait bírónak kell elbírálnia.)

Kizárólagos bírósági hatáskörbe a Ctv. 1/A. § (2) bekezdés f) pontja értelmében csak akkor tartoznak a törvényességi felügyeleti intézkedések (vagyis a szankciók kiszabása, illetve az erre vonatkozó döntés meghozatala), ha a kérelmező a cég cégjegyzékbe bejegyzett személy vagy szervezet. Ezeket az ügyeket ítélte olyan bonyolultnak a jogalkotó, hogy a döntést csak bíróra kívánta bízni. [Megjegyzendő, hogy a cég cégjegyzékébe főszabály szerint (ha erre befolyásszerzése nem predestinálja) a részvényt sem jegyzik be, így a részvényes által a társasága ellen kezdeményezett törvényességi felügyeleti eljárás gyakran meglehetősen nehéz megítélésű. Ennek ellenére az ilyen ügyek a jövőben nem tekinthetők bírói hatáskörbe tartozónak.]

A cégbíróság szervezetének racionalizálása jegyében bővült a fogalmazók és bírósági ügyintézők hatásköre is. A Ctv. 31/A. §-ának új (3) bekezdése értelmében a cég képviselője közjegyzői címpéldányának cégjegyzékhez kapcsolásával összefüggő (valóban rutinszerű) eljárásban ugyancsak teljes jogkörrel, önállóan, bírói kontroll

nélkül dönthet a bírósági fogalmazó vagy ügyintéző, éppen úgy, mint például a névfoglalási ügyekben.

A fenti szabályok ismerete bírósági „belügynek” tűnhet, azonban, ha fontolóra vesszük, hogy e szabályok megszegése lényeges eljárási szabálysértésnek minősül, célszerű betartásukat figyelemmel kísérni.

3. A szerződésmintával kapcsolatos új szabályok

A 2014. március 14-ig hatályos Ctv. a szerződésmintát említette ugyan az egyszerűsített cégeljárás kapcsán több helyen is, azonban a szerződésminta fogalmát nem adta meg. Ezt a következetlenséget korrigálta 2014. március 15-től kezdődő hatállyal a Ctv. új 9/A. §-a, amely semmi újdonságot nem tartalmaz, azonban összefoglalja a szerződésminta legfontosabb fogalmi elemeit.

Érdemes felfigyelni arra a körülményre, hogy a Ctv. 9/A. § többé nem határozza meg azon cégformákat, amelyek esetében az alapítás szerződésmintával történhet, és nem találjuk a Ctv. végén a szerződésminták szövegét a mellékletek között.

Ennek oka az, hogy mindezt a törvényi szabályozás alól kivette a jogalkotó, és a Cvhr.-be a 21/2006. (V. 18.) IM rendeletbe helyezte át, vélhetőleg azzal a szándékkal, hogy a jövőben a szükséghez képest könnyebb miniszteri rendeletet módosítani, mint törvényt, ha az érintett cégformák száma, vagy szerződésminták tartalma valamilyen okból változásra szorulna.

[A jelen szabályozásban semmi sem változott, a Cvhr. 1/A. § (1) bekezdése ugyanazon cégformákat sorolja fel, mint korábban a Ctv. A Cvhr. 4–10. számú mellékletében található szerződésmintákat felülvizsgálták, és az anyagi jogszabályok változásainak megfelelően módosították.]

4. A székhellyel kapcsolatos módosítások

A székhely szabályozásának első – markánsnak tűnő – különbsége, hogy a Ctv. 7. § (4) bekezdéséből hatályon kívül helyezték 2014. március 15-től azt az utolsó fordulatot, amely előírta, hogy a cég a székhelye, telephelye, a fióktelepe használatának jogszerűségéről nyilatkozni köteles. Ha ennek az érdemi haszonnal nem bíró, csak a cégek adminisztratív terheit növelő okiratnak a bejegyzési (változásbejegyzési) dokumentációból való elhagyása lett volna a cél, ez üdvözlendő lenne, azonban a Ctv. 1. és 3. számú mellékletében ezen okiratok kötelezően benyújtandóként továbbra is szerepelnek (lásd a Ctv. 1. sz. mellékletének I.13. és 3. sz. mellékletének II.12. pontját), így azt kell mondanunk, hogy a szabályozásban lényegi változás nem történt, továbbra is ugyanazon mellékletek csatolandók a székhely, telephely és fióktelep vonatkozásában, mint eddig.

Székhellyel kapcsolatos érdemi változást találhatunk a Ctv. – szintén 2014. március 15-től hatályos – 54/A. §-ában, amely arra az esetre ad kifejezett jogszabályi rendelkezést, ha a céggel szemben folyamatban

lévő törvényességi felügyeleti eljárás tartama alatt más cégbíróság illetékességét megalapozó székhelyváltozás bejegyzése iránti kérelmet nyújtanak be. A jogalkotó – figyelemmel arra, hogy nem szerencsés, ha a törvényességi felügyeleti ügy és a cégjegyzék vezetésére való illetékesség elválik egymástól – úgy rendelkezik, hogy az ilyen székhelyváltozási kérelemnek mindaddig nem lehet eleget tenni (nyilván felfüggesztve az eljárást), amíg a törvényességi ügy befejezést nem nyer. Ez alól egyetlen kivétel, ha a bíró úgy látja, hogy éppen a székhelyváltozási kérelem teljesítése oldaná meg a törvényességi ügyre alapot adó problémát.

Egyéb esetben a székhelyváltozási kérelem teljesítése értelemszerűen függ a törvényességi felügyeleti eljárás eredményétől. Ha az a cég megszűntnek nyilvánításával végződik, a Ctv. új 54/A. § (2) bekezdése értelmében a székhelyváltozás bejegyzése iránti kérelmet el kell utasítani.

5. Az eltiltás változásai

A Ctv. 2014. március 15-től hatályos 9/B–9/E. §-aiba került eltiltási szabályozás számos új vonást mutat a Gt. 5. és 23. §-ában foglaltakhoz képest.

Egyebek közt említést érdemel, hogy a szabályozás általános, bármely cégre vonatkozik, nem csupán gazdasági társaságnál betöltött vezető tisztségviselői vagy tagsági jogviszonyra.

Az új szabályozás azt is kimondja, hogy eltiltásról rendelkezni kell akkor is, ha a kénysztörlési eljárás fordul át felszámolásba, és így felszámolással szűnik meg az érintett cég (Ctv. 9/C. §).

Megtörtént a korábbi szabályozásban meglehetősen képlékenyen végzett eltiltási idő meghatározása is: a Ctv. 9/D. § (1) bekezdése az eltiltást kimondó határozat jogerőre emelkedésétől számított öt évben állapítja meg azt. Ha ugyanazon személyt több cég vonatkozásában is eltiltják, az eltiltás időbeli hatálya az utolsó eltiltás kezdő időpontjához igazodik.

A 9/B. § (2) bekezdéséből kiderül, hogy az eltiltás, noha korlátozza az érintett személy szerzési jogosultságát, az eltiltáskor már meglévő tagi részesedésre nézve nincs elidegenítési kötelezettség, de azt kimondja a jogszabály, hogy az eltiltás kezdetének napján már fennálló tagsági befolyás mértéke visszterhes átruházással vagy ajándékozással nem növelhető, kivéve, ha az így szerzett befolyás a többségi mértéket még nem éri el.

Vezető tisztségviselő eltiltása esetén – ha az illető a 9/B–9/C. § (1) bekezdése szerinti cég bejegyzett vezető tisztségviselője – a cégbíróság törléséről is rendelkezik, sőt a 9/D. § (4)–(5) bekezdése szabályokat ad arra nézve is, hogy amennyiben az eltiltott vezető tisztségviselő más cégeknél is ilyen pozíciót tölt be, e minőségének megszüntetése iránt is intézkedni kell. [A Ctv. 46. § (1) bekezdése és 48. § (5) bekezdése értelmében a bejegyzési, változásbejegyzési eljárásban is ellenőrizni kell – elektronikus program segítségével –, hogy a bejegyezni kért tag, vezető tisztségviselő, cégvezető nem áll-e eltiltás hatálya alatt. Ha igen, a bíróság az erre irányuló bejegyzési kérelmet nem teljesítheti, az egyszerűsített

eljárásban pedig a kérelmet a Ctv. 48. § (6) bekezdés e) pontja alapján teljes egészében elutasítja.]

Az eltiltott személy törlésével összefüggésben előállhat olyan helyzet, hogy a cég működése törvénysértővé vált, mert nem marad vezető tisztségviselője, vagy azok száma a törvényes mérték alá csökken. A Ctv. 9/D. § (5) bekezdése értelmében ilyenkor a cégbíróság az eltiltással összefüggő törlés mellett fel kell hívnia a céget arra is, hogy törvényességi felügyeleti eljárás terhe mellett jelentse be hatvan napon belül az új vezető tisztségviselőt. [Az ilyen – elektronikus – értesítés kiadására szolgál például a Ctv. 24. § (1) bekezdés m) pontja szerint 2014. március 15. napját követően az első változásbejegyzési kérelemnél bejelentendő új cégjegyzéki adat, a cég elektronikus kézbesítési címe.]

Megjegyzendő, hogy – noha a Ctv. 9/B–9/E. § 2014. március 15-től hatályos, a Ctv. 131/E. § (1) bekezdése mégis úgy rendelkezik, hogy a 9/B–9/D. § szerinti eltiltást csak a hatálybalépést követően indult kénysztörlések, egyéb [9/B. § (1) bekezdése szerinti] eljárások kapcsán lehet alkalmazni. E súlyos szabályok értelemszerűen nem alkalmazhatóak ugyanis visszamenőleges hatállyal olyan ügyekre, amelyek megindításakor az érintettek a jelenlegi jogkövetkezményekkel még nem számolhattak.

6. A bűnügyi nyilvántartással történő összevetés

A Ctv. 22/A. §-ában 2014. március 15. előtt is szerepelt a bűnügyi nyilvántartás adataival történő összevetés szabálya, hiszen annak is cégjogi jelentősége van, ha egy személy azért nem lehet jogszerűen vezető tisztségviselő, mert például valamely büntetőeljárás kapcsán foglalkozástól való eltiltást rendeltek el vonatkozásában. Ezen adatnak – az eltiltás tartamával együtt – értelemszerűen épp úgy ki kell tűnnie a cégjegyzékből, mint a kénysztörlés vagy a tagi helytállási kötelezettség elmulasztása miatt bekövetkezett eltiltásnál.

A „Salátatörvény” 112. § újrafogalmazta a bűnügyi nyilvántartás adataival való összevetés szabályait, a 2014. március 15-től hatályos új szöveg számos pontosítást tartalmaz, lényegi változása azonban, hogy a bűnügyi nyilvántartással való összevetés jogintézményének személyi és tárgyi köre is jelentősen bővült. Míg a korábbiakban csak a gazdasági társaságok vezető tisztségviselőire vonatkozott, március 15-től a gazdasági társaságokon kívül a szövetkezetek, erdőbirtokossági társulatok, vízgazdálkodási társulatok, európai szövetkezetek és európai részvénytársaságok és az egyesületek is érintettek e jogintézménnyel, és a vezető tisztségviselők mellett a felügyelőbizottsági tagok és a cégvezetők tekintetében is végzik majd ezt az ellenőrzést.

Ha az ellenőrzés kapcsán fény derülne arra, hogy eltiltott személy bejegyzését kérték a cégjegyzékbe, a 9/E. § értelmében éppen úgy sor kerül a törlésére és az eltiltási adatok cégjegyzéki feltüntetésére, mint a Ctv. 9/B–9/D. § szerinti eljárásban.

7. A nonprofit társaságok

A nonprofit gazdasági társaságok – Gt. 4. §-ában írt – szabályai nem kerültek át a Ptk.-ba, hanem a Ctv. 9/F. §-ában nyertek elhelyezést.

A szabályozás szinte szó szerint megegyezik a Gt.-beli szöveggel, annak némi szétdarabolásával: az átalakulással kapcsolatos [Gt. 4. § (4) bekezdése szerinti] szabály a Ctv. átalakulási normái közé, az 57/A. §-ba került, a közhasznúsággal összefüggő rendelkezések pedig a Civil törvény (a 2011. évi CLXXV. törvény) részévé váltak.

A nonprofit gazdasági társaság 2014. március 15-től hatályos új szövegének egyetlen lényeges újdonsága van, az, hogy a jogalkotó nem várja el többé a nonprofit gazdasági társaságtól, hogy üzletszerű gazdasági tevékenységet csak kiegészítő jelleggel folytasson. Az új szövegezésből (a miniszteri indokolással alátámasztottan) az derül ki, hogy nonprofit gazdasági társaság akár kizárólag üzletszerű gazdasági tevékenység folytatására is létrejöhet, a jogalkotói elképzelés szerint ugyanis nem attól nonprofit a társaság, hogy gazdasági haszonszerzésre nem törekszik, hanem attól, hogy tulajdonosai vállalják, hogy a megszerzett hasznot nem viszik ki a társaságból, hanem azt a nonprofit társaság céljára fordítják.

8. Új cégjegyzéki adatok, a céginformáció bővülése

A Ctv. 2014. március 15-től hatályos változásai közé tartozik néhány cégadattal kapcsolatos módosulás. Ezek között említést érdemel, hogy a hatálybalépést követő első változásnál be kell jelenteni cégjegyzéki adatként a cég Ctv. 24. § (1) bekezdés m) pontja szerinti elektronikus kézbesítési címét, amely egy olyan e-mail cím, amelyen a cég biztosítja az elektronikus (például eltiltással kapcsolatos) üzenet átvételének visszaigazolását, ennek sikertelensége esetén kerül csak sor a postai kézbesítésre [Ctv. 24. § (8) bek. és 131/E. § (2) bek.].

A Ctv. 24. § (1) bekezdés m) pontja szerinti e-mail cím mellett továbbra is fennmarad az 54. rovatban feltüntethető céгат, a cég elektronikus elérhetősége [Ctv. 25. § (1) bek. e) pontja].

Újdonság, hogy 2014. március 15-től a felszámolóbiztos nem köteles lakhelyét feltüntetni a cégjegyzékben (ami állítólag számos kellemetlenség forrása volt), elegendő, ha a személyi adatait és lakcímnnyilvántartásban szereplő értesítési címét adja meg (1992. évi LXVI. tv.).

Változás, hogy a Ctv. 26. § (2) bekezdésének – 2014. március 15-től módosult szövege szerint a felszámolás alá került cég esetén a felszámoló képviseleti jogának bejegyzésekor nem törlik a korábbi vezető tisztségviselő képviseleti jogát. A Cstv. 34. § (2) bekezdése értelmében ugyanis a felszámolás kezdő időpontját követően a cég nevében vagyoni jellegű jognyilatkozatokat csak a felszámoló tehet, a korábbi vezető tisztségviselőnek azonban megmarad számos kötelezettsége, továbbá a szervezeti természetű (például a legfőbb szerv összehívására vonatkozó) jogosítványai. Fontos tehát, hogy a cégjegyzékből

mindkettőjük személye megállapítható legyen, sajnálatos azonban, hogy e kivételes esetben sem engedte meg a jogalkotó, hogy a cégjegyzékből a képviseleti jog korlátai kiderüljenek. Az a körülmény, hogy a vagyoni jognyilatkozatok tételére nem jogosult vezető tisztségviselőnek e korlátozottsága a cégjegyzékben nem szerepel, a jövőben számos visszaélésre adhat még alapot.

A céginformáció szolgáltatásával kapcsolatos előírások is több változáson mentek át, így például a Ctv. 14. § (2) és (6) bekezdése a csoportosított céginformáció, illetve az eltiltás adatainak megismerését egyszerűsíti 2014. március 15-től kezdődő hatállyal.

A Ctv. 20. § (3a) bekezdése – összhangban a 2012/17/EU Irányelv előírásaival – 2014. július 1-jétől kezdődően előírja, hogy a Cégek Közönyben történő közzétételre ezen időponttól napi feltöltéssel kerül sor, ami a céginformációhoz jutást a piac szereplői számára még jobban meggyorsítja.

Új szabály, és a transzparenciát segíti, hogy 2014. március 15-től a Ctv. 30. § (5a) bekezdése szerint nem csak kft.-nél, hanem bármely más olyan cégnél, ahol a tagi vagyoni hozzájárulás szolgáltatására késleltetve kerül sor, ha a cégben a tagi felelősség korlátozott, a vagyoni hozzájárulás szolgáltatását a cég képviselője elektronikusan köteles bejelenteni a cégbíróságnak. Ez a kötelezettség a jelen körülmények között a kft.-ken kívül most csak a betéti társaságokat érinti, de helyes, hogy olyan általános szabályban határozták meg e kötelezettséget, amely bármely cégformára érvényesül, ha a fenti kritériumoknak megfelel.

9. Cégeljárási változások

A cégeljárás (vagyis a cég- és változásbejegyzés) szabályai között is bekövetkezett néhány – 2014. március 15-től hatályos – változás.

Amint azt az 1.4. pontban is említettem, a jogalkotó felhasználta az alkalmat néhány, az ügyintézési időt érintő pontosításra, illetve ésszerűsítésre. Ezek közé tartozik a Ctv. 39. § (1) bekezdést, illetve a 44. § (2) és (4) bekezdését, valamint az egyszerűsített eljárásnál a 48. § (4) bekezdését érintő módosítás, amely világossá teszi, hogy a bírósági ügyintézési idő kezdetét (ha előzetes adóregisztrációs eljárást kell lefolytatni), nem az adószám megállapításától, hanem (miután e két időpont nem esik okvetlenül egybe) a cégbíróságnak erről való értesítésétől kell számítani.

Ügyintézési időt érint a Ctv. 48. § (4) bekezdésének új szövege, mely szerint az egyszerűsített cégeljárást a hatálybalépéstől kezdve nem egy munkaóra, hanem egy munkanap alatt kell lefolytatni. Ezzel összefüggésben – mivel a lehetetlenül rövid egy munkaórás szabály megszűnt – szükségtelenné vált a Ctv. 48. § (4) bekezdésének utolsó mondatába foglalt azon előírás, hogy az egyszerűsített bejegyzési kérelem elbírálására nyitva álló határidő számításának kezdő időpontja munkanapokon reggel 9 óra, így ezt a mondatot – szintén 2014. március 15-től – hatályon kívül helyezték.

Az ügyfelekre nézve fontos változás, hogy a Ctv. 46. § (4) bekezdésének szintén 2014. március 15-től hatályos

szövege szerint az ügyfél számára engedhető maximális hiánypótlási határidő a korábbi 45 (naptári) nap helyett csak 30 naptári nap lesz, kivéve, a nyilvánosan működő részvénytársaságok változásbejegyzési ügyeit, mert ezekben (véltetőleg az ilyen ügyek feltételezett bonyolultsága miatt) a hiánypótlási idő maradt továbbra is 45 nap [Ctv. 50. § (2) bek.].

9.1. Változásbejegyzési változások

A fentiekben vázolt általánosabb jellegű változásokon túl a változásbejegyzések körében is számos módosítást találunk a Ctv.-ben. Említést érdemel ezek közül a Ctv. 50. § (1a) bekezdése, mely azt írja elő, hogy az eltiltási ellenőrzést akkor is le kell folytatni, ha a már bejegyzett tag további befolyást szerez e cégben.

A tevékenységi körrel kapcsolatos módosítás olvasható a Ctv. 51. § (2a) bekezdésében. Ez azt mondja ki, hogy nincs szükség külön változásbejegyzési kérelem benyújtására, ha annak tárgya kizárólag a cég (főtevékenységet nem érintő) tevékenységi kör változása. Ilyen esetben a létesítő okirat módosítását tartalmazó okiratot a következő változásbejegyzési kérelem mellékleteként kell benyújtani és ezen kérelemhez csatolandó egységes szerkezetű létesítő okiratban kell csak átvezetni a tevékenységi körre vonatkozó változást is.

Változásbejegyzést érint a Ctv. 50. § (3) bekezdése is, amely a kkt., bt. és az egyéni cég után most a kft. változásbejegyzési ügyekben is lehetőséget teremt arra, hogy ezeket fogalmazó és bírósági ügyintéző is intézhesse, azonban elutasító, illetve külön fellebbezhető egyéb végzéseket csak bíró előzetes írásbeli hozzájárulásával hozhat. Kivételt jelentenek, és bírói hatáskörbe tartoznak a kft. törkeváltozásával, illetve cégjegyzéki adatait nem érintő kérelmekkel (például társasági szerződés módosításával) kapcsolatos kérelmek. (Lásd a 2. pontban írtakat is.)

A székhelyáthelyezés új, törvényességi felügyeletet érintő szabályáról (Ctv. 54/A. §) a 4. pontban szoltam, említést érdemel azonban a felszámolással kapcsolatos, a Ctv. 53. § új (4) bekezdésében írt, 2014. március 15-től hatályos rendelkezés. Ennek értelmében a felszámolás hatálya alatt álló cégeknél, ha utóbb a felszámolóval kapcsolatos adatok változnak, ezeket a felszámoló biztos változatlanul köteles a cégjegyzéken átvezettetni, azonban az erre vonatkozó változásbejegyzési kérelmet jogi képviselő mellett, de eljárási illeték és közzétételi díj fizetése nélkül kell előterjeszteni.

A tagváltozás bejegyzése iránti eljárás Ctv. 61/B. §-ában szabályozott rendje alapvetően nem változott, némi fogalmi pontosításon ment át azzal, hogy a (3) bekezdésben korábban igen pongyolán megnevezett könyvvizsgáló által hitelesített „vagyonmérleget” 2014. március 15-től „számviteli törvény szerinti közbenső mérlegnek” nevezi a jogalkotó. Tartalmi szempontból is jelentős azonban az a változás, amely a tagváltozáshoz kapcsolódó adóügyi ellenőrzésről nem 15 millió forint fölötti, hanem már 3 millió forintos nettó adótartozás esetén rendelkezik.

A cégek törlésével kapcsolatban a Ctv. 62. § (2a) bekezdésében található egy új, 2014. március 15-től hatályos előírás, amely kimondja: akkor is rendelkezni kell az érintett személyek eltiltásáról, ha a cég törlésére

felszámolást követően kerül sor, azonban a felszámolási eljárás előzménye kényszerű törlés volt.

9.2. Átalakulás bejegyzésével kapcsolatos változások

A Gt. 69–87. § szerinti átalakulási normák döntő része nem került át a Ptk.-ba, hanem új törvényi szabályozást nyert az egyes jogi személyek átalakulásáról, egyesüléséről, szétválásáról szóló 2013. évi CLXXVI. törvényben. Bizonyos anyagi jogi változások (például az átalakulási terminológia megváltozása, az átalakulás gyűjtőfogalmi jellegének megszűnése, és csak formaváltást jelölő jelentése) mellett eljárásjogi változtatásokra is sort kerített a jogalkotó.

E vonatkozásban különös jelentősége van annak a ténynek, hogy átalakulási (egyesülési, szétválasztási) tervet a 2014. március 15. után indult átalakulásoknál mindig készíteni kell, és az átalakulási terv a fő kategória, mert ennek a melléklete a vagyonmérleg- és vagyonleltártervezet, és nem fordítva, ahogyan az 2014. március 14. napjáig volt [2013. évi CLXXVI. tv. 3. §, 14. § (1) bek., 18. § (1) bek.]. A Ctv. 1. és 2. számú mellékleteit is a fenti változásokhoz igazították.

Ezen túlmenően a Ctv. átalakulással, egyesüléssel, szétválással kapcsolatos szabályai alapvetően változatlanok maradtak, leszámítva azt a körülményt, hogy a Ctv. 57. § (1) bekezdésén az előbbieken jelzetteknek megfelelően átvezették a terminológiai változást, a korábbi gyűjtőfogalomként szereplő „átalakulás” kifejezés helyett e szót csak formaváltás értelemben használva.

A Ctv. 57/A. §-ába került 2014. március 15-től a nonprofit gazdasági társaságoknak az a Gt. 4. § (4) bekezdéséből származó előírása, hogy nonprofit gazdasági társaság más társasági formába csak nonprofit jellegének megtartásával alakulhat át, csak ilyen gazdasági társasággal egyesülhet, vagy nonprofit társaságokra válhat szét.

Jelentősebb változást találunk a Ctv. 57. § új (1a) bekezdésében, amely (nyilván valamely adóügyi megfontolásból) az egyesülések és szétválások esetére is olyan előzetes adóügyi ellenőrzést ír elő, mint amelyet a cég törlését megelőzően ír elő a Ctv. 62. § (4) bekezdése. Az egyesülés vagy a szétválás bejegyzésére tehát csak azt követően kerülhet sor, ha az adóhatóság a cégbírósági értesítésre fogatosított ellenőrzést lefolytatta, vagy nyilatkozott arra nézve, hogy adóügyi eljárás a céggel szemben nincs folyamatban, és ilyen eljárást nem is kíván kezdeményezni. Az adóhatóság hallgatása esetén a cégbíróságnak 90 napot várnia kell, és csak ezután van lehetőség az egyesülés vagy a szétválás bejegyzésére. (Ez a szabály mindenesetre illuzórikussá teszi a Ctv. azon – 57. § (2) bekezdésébe foglalt – rendelkezését, amely lehetőséget nyújt a kérelmezőnek az átalakulás, egyesülés, szétválás időpontjának meghatározást.)

10. A jogorvoslati szabályok változásai

A Ctv. V. fejezetének szabályai lényegesen nem változtak, azokon átvezették az anyagi jogi szabályok módosulásából eredő eltéréseket, így például a Ctv. 68. §

(4) bekezdésében a Gt.-re történő hivatkozást helyesbítették az új jogszabályi környezetnek megfelelően.

Említést érdemel e körben, hogy a Gt. 12. § (4) bekezdésében felsorolt érvénytelenségi per megindítását megalapozó okok a Ptk.-ba nem kerültek át, hanem – nyilván eljárási jellegük miatt – a Ctv. 69. § (2) bekezdésében fogalmazták meg azokat.

Szintén a Gt.-ből ültették át a kizárási per számos szabályát a Ctv. 71/A. §-ába, erre nézve jelentősnek csak annyi változás tekinthető, hogy e szabályok 2014. március 15. napjától nem csak a gazdasági társaságok, hanem a szövetkezetek tagjainak kizárására is vonatkoznak.

11. Törvényességi felügyeleti változások

A törvényességi felügyeleti eljárást számos kisebb horderejű, és egy koncepcionális jellegű változtatás érte a „Salátatörvény” módosításaival. Az előbbi körbe sorolandó a Ctv. 74. § (5) bekezdésének új szövege, amely az egyszerűsített cégeljárás 48. § (7) bekezdése szerinti, a jogi képviselő törvénytört eljárásához kapcsolódó törvényességi felügyeleti ügyben a szankció alkalmazását igazítja a Ctv. 48. § (7) bekezdésének 2012. július 16-tól hatályos szövegéhez. [A Ctv. 48. § (7) bekezdése ugyanis csak ettől kezdve tette világossá, hogy a jogi képviselő a bejegyzési eljárásban csak súlyosan törvénytört magatartása miatt bírságot, egyszerű tévedése vagy kisebb mulasztás miatt nem. Ezt a szabályt azonban 2012-ben elfelejtették átvezetni az egyszerűsített eljárásból fakadó törvényességi felügyeleti ügyek szabályain, és most e hiányosságot pótolta a jogalkotó.]

Törvényességi felügyeleti változásnak számít, hogy a törvényességi felügyeleti szankcióknál a törvénytört állapot megszüntetésére vonatkozó felhívás Ctv. 81. § (1) bekezdés a) pontjában írt szabályát hatályon kívül helyezték 2014. március 15-től, miután a Ctv. 80. § (1) bekezdése ezt amúgy is tartalmazza, az eljárást pedig jelentősen elhúzza, ha ugyanezt az intézkedést két ízben is alkalmaznia kell a bíróságnak az eljárás folyamán.

Egyebek közt jelentősebb módosítást találunk a Ctv. 80. § (5) bekezdésében, amely a kisebbségvédelmi jogok gyakorlásával kapcsolatos legfőbb szerv összehívása iránti kérelem elintézésére a cégbírósnak 15 munkanapos ügyintézési időt biztosít.

Törvényességi felügyeleti változásnak tekinthető a Ctv. 87. § (5) bekezdésének azon szabálya, amely a beszámoló letétbe helyezésének és közzétételének elmulasztásával összefüggő speciális törvényességi felügyeleti eljárásra, valamint a 91. § (4) bekezdése, amely az adószám törlésével érintett cég megszűntnek nyilvánításával kapcsolatos eljárásra önálló hatáskörrel jogosítja fel a fogalmazót és a bírósági ügyintézőt.

Koncepcionális változásnak tekinthető, hogy a jogalkotó belátható időn belül elektronizálni kívánja a törvényességi felügyeleti eljárást is. Ennek első lépése 2014. július 1-jétől zajlik, ugyanis ettől kezdve a jogi képviselővel eljáró feleknek, a cég vagy hatósági kérelmező számára kötelező elektronikusan előterjesz-

teni a törvényességi panaszt. (Mások számára csak választható lehetőség ezen ügyekben az elektronika.)

2015. január 1-jétől távol az elektronikus eljárásra kötelezettek köre, mert ekkortól a kérelmezett cégek számára nincs többé lehetőség papír alapú eljárásra. (A végcél nyilván az eljárás teljes egészének, minden résztvevő számára történő elektronizálása, de ezt nyilván csak óvatosan, fokról-fokra haladva lehet elterjeszteni.)

A részletszabályokat e vonatkozásban a 21/2014. (III. 13.) KIM rendelettel módosított, az elektronikus cégbejegyzési eljárás és cégnyilvántartás egyes kérdéseiről szóló 24/2006. (V. 18.) IM rendelet tartalmazza. A Ctv. 131/F. § (1) bekezdése az elektronikus törvényességi felügyeleti szabályokat [Ctv. 72/A. §, 72/B. §] a hatálybalépéskor, vagyis 2014. július 1-jén folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni rendeli, azzal, hogy ha a kérelmező cég, és nem jogi képviselővel jár el, az elektronikus kommunikáció számára nem kötelező.

12. A kényszertörlési eljárás

A kényszertörlési eljárás szabályait a jogalkotó – annak érdekében, hogy a 2012 óta összegyűlt tapasztalatokat hasznosítsa, és az ismertté vált anomáliákat felszámolja – teljes egészükben lecserélte. Számos apróbb pontosításon túl fontos változásokat is észlelhetünk a Ctv. új VIII/A. fejezetében.

Így például, ha a kényszertörés alá került cégnek munkavállalója van, ez nem okozza az eljárás felszámolásba történő átfordítását. A cégbírósnak a Ctv. 117/A. § (4)–(5) bekezdése szerint eljárva bér garancia biztost rendel ki a felszámolók névjegyzékéből, aki a szükséges teendőket elvégzi, de ténykedése nem jelent akkora anyagi terhet az államnak, mint a felszámolási eljárás teljes lefolytatása.

A Ctv. 118. § (4) bekezdése megpróbál szempontokat adni annak felderítéséhez, hogy esetlegesen fedezetelvonás miatt hiányzik a felszámolás lefolytatásához szükséges anyagi háttér. A jogalkotó szerint fedezetelvonást valószínűsíthet, ha a cég utolsó közzétett beszámolójának mérlegében kimutatott saját tőkéhez viszonyítva súlyos vagyonesztés tapasztalható a kényszertörlési eljárás kezdeti időszakához képest.

A Ctv. 118. § (5) bekezdése elrendeli azt is, hogy a vagyonfelmérés adataitól függetlenül meg kell szüntetni a kényszertörlési eljárást és felszámolást kell kezdeményezni akkor, ha a cég a kényszertörlési eljárást megelőzően indult bírósági peres vagy nemperes eljárásban félként szerepel.

A Ctv. 118. § (2) bekezdése értelmében a kényszertörést elrendelő és eltiltásról rendelkező határozatában a cégbírósnak köteles feltüntetni a bejelentett követelések jogosultjait, valamint a követelések és a fellelhető vagyon összesített – valószínűsíthető – mértékét is. Ez a rendelkezés vélhetőleg megkönnyíti az érdekeltek utólagos igényérvényesítését, éppen ezért a Ctv. 131/F. § (2) bekezdése a 2014. július 1-jén (a kényszertörés új szabályainak hatálybalépését megelőzően indult, de ekkor még folyamatban lévő ügyekben is alkalmazni rendelte.

Ugyancsak érvényesülnek a hatálybalépéskor folyamatban lévő ügyekben a Ctv. 131/E. § (1) bekezdése értelmében a Ctv. 118. § (1) bekezdésében és (6) bekezdésében meghatározott szabályok, amelyek lehetővé teszik az eltiltás mellőzését azon esetekben, amikor a céggel szemben követelés bejelentésére nem került sor, noha a cégnek nincs ismert vagyona, vagy van fellelhető vagyona is, de vele szemben követelést nem támasztanak. [A kénysztörlesztés jogintézménye ugyanis az üres cégek piacról való kivezetésének eszköze, melynek szankciós jellegű jogkövetkezménye a dolózus esetekben (vagyis, ha a „rendes” megszűnési procedúra elmaradásában a tulajdonosi/vezető tisztségviselői közreműködés tetten érhető) az eltiltás. Helyeselhető, ha az ide nem sorolható ügyekben az eltiltás alkalmazása nem következik be, és az is, ha e könnyítés a folyamatos ügyekben is érvénye-

sül. A szabályozás hibájaként inkább az róható fel, hogy a Ctv. 118. § (1) és (6) bekezdésén kívül is vannak olyan esetkörök, amelyeknél rendkívül méltánytalan az eltiltás mechanikus alkalmazása. Ilyenek például a kkt. egy főre csökkenésével, vagy a bt. beltágjai/kültágjainak „elfogyásával” kapcsolatos ügyek, de nagyon gyakran ilyenek találok az egyszerűsített végelszámolásról való áttéréssel vagy a végelszámolás határidőn túl történő befejezésével összefüggő eseteket is. Célszerű lenne mérlegelési jogot engedni az eltiltás kiszabásánál és nem törvényi kötelezettségként kellene kezelni e szankció alkalmazását. A kénysztörlesztés szabályainak egy későbbi felülvizsgálatánál ezeket a kérdéseket is fontolóra kellene venni.

Gál Judit